

2007.11.09.

Kuczi Tibor

Coleman–társadalmi tőke (előadás)

- RDE-elméletek
- homo oeconomicus
- homo sociologicus

A társadalmi viszonyok szerepe

Coleman

emberi kapcsolatok = tőkék (haszonremény a kapcsolatokból)

tőke = erőforrás

funkcióval definiálható

cél elérésében segít

Granovetter

emberi kapcsolatok = viselkedés

feltevérendszer, nem lehet eltekinteni attól,

hogy emberek vesznek körül

A helyettesíthetőség kérdése

- gazdasági célt gazdasági eszközzel
- gazdasági célt társadalmi tőkével? → korlátozott esetben helyettesíthető, mivel előtérbe természete van a pénz- illetve a társadalmi tőkének

A társadalmi tőke hordozói közege

- anyagi tőke: materiális javak (gépek, berendezések, pénz, stb)
- emberi tőke: képességek, készségek, melyeket beruházással szereznek meg
- társadalmi tőke: emberek közötti viszonyok
- formálhatósága teszi a tőkét tőkévé

A társadalmi tőke három formája:

1. racionalizált / piacosított szívességcsere
2. információs potenciál
3. normabetartó funkció

A racionalizált / piacosított szívességcsere

- átvolti rokonsághozáll a reciprocitással
- alapja a racionális viselkedés (↔ Polányi: hagyományok, szokások)
- „váltók”, „hitelezés” → kötelezettségek és elvárások

- cél: a jól kihelyezett állomány növekedése

- turubulok példája¹

- LET system²: „ez a rendszer számos angolszász országban, elsősorban a munkanélküliség sújtotta területeken, futótűz gyorsaságával terjed. A feltalálója is egy munkanélküli, bizonyos Michael Linton volt. A kanadai Courtenaz városában 1983-ban próbálkoztak vele először. A rendszert LETS-nek nevezték el /Local Employment and Trade System/. A pénzük a "zöld dollár", amelynek értéke egy az egyben a kanadai dollár. Sajnos ez nem bizonyult szerencsés választásnak, mivel mint minden nemzeti valuta, a dollár is inflálódik, tehát veszít vásárlóerejéből a zöld dollár is. Az infláció arra ösztönzi a LETS résztvevőit, hogy minél később fizessék tartozásaikat, hiszen annál "olcsóbb" pénzben fizethetnek. Ez könnyen összeomlással fenyegeti a rendszert. Courtenazban ez be is következett, miután egy résztvevő 14.000 dolláros tartozást gyűjtött össze 180.000 dollár teljes évi forgalom

¹ ~kéretlen/ráerőszakolt szívesség; amíg a vadászok vadásznak, nekiláttak javítani a házukat, cserébe majd kérnek a zsákmányból, stb.

² <http://bocs.hu/3part/nagyg-13.htm> & <http://www.gmlets.u-net.com/>

mellett. Ennek ellenére a LETS gyorsan terjed Észak-Amerikában, Ausztráliában. Az Egyesült Királyság legkiterjedtebb rendszere Stroudban működik, és van egy rendszer a dél-angliai Tetnesben is. Új-Zélandon utolsó másfél évben 10 helyen szervezték meg a zöld dollár rendszert. Aucklandban a túlzott adóssághalmozást 500 dolláros felső korlátozással próbálják kordában tartani. Az Amerikai Schumacher Társaság dolgozta ki a SHARE rendszert, amelyben a zöld dollár értékét nem a nemzeti valutához, hanem valamely helyi termékhez, például a tűzifához köti. Így biztosítható a zöld dollár stabil vásárlóértéke.”

- ad: ha kicsi a szíveség ktg-e
- kér: ha nagyon kell
- a szíveségek cseréje sem feltétlenül párokba rendeződött viszonyokban fordul elő (zárt közösségek)³
- szükség van bizalmi viszonyokra → dezertőrök szankcionálása
- adott időben kifizetetlen szíveségek száma magas: társadalmi tőke is sok
- felhalmozás: szimmetrikus felek vs. aszimmetrikus helyzet (pl. néhány ember lekötelezi a többi → függőség kialakítása)⁴
- Geerts: bázis-kereskedelem (éles verseny, tagolt kereskedelem; a nagy hitelez a kisebbeknek és célja, hogy ne kapja ezt vissza / halogatás → függőség fenntartása)
- Nyíregyháza: vállalkozó szíveségei az alkalmazottai számára
- Tokaj-Hegyalja: szegény családok lekötelezése (ruhák, tanszerek, kölcsönök, stb) → szíveti munka
- Fél Edit-Hofer Tamás: Arányok és mértékek a paraszti gazdálkodásban

Az információs potenciál

- az információ mint erőforrás
- utánajárás megspórolása (idő, energia)

Kapcsolatok: normabetartó funkció

- Detroit-Jeruzsálem
- gazdasági haszon
- J. Landa → gazdasági tranzakciók (+tranzakciós ktg-ek), de: jogbiztonság hiánya
- ↔ jávai gumipiac: kölcsönös betartás (rokonság); kínai válság (beházasodás, névváltoztatás, plasztikai műtét)
- közösség, mely adott célra jött létre, mégis jó másra is (vadászárságos példa) → társadalmi tőke kisajátíthatósága
- a társadalmi tőke közösjellege: a társ.-i tőke nem privatizálható → vonakodás az ebbe történő befektetéstől

A kapcsolatháló története

- ego-háló
- minden hálóknak megvan a maga története
- pl. a rokonok adottak
- cél: a társ.-i tőke növekedése → kapcsolatok erősítése: szelekció

mikroszelekció

- Mokyr
- csak kisátrendeződés (pl. a szomszéd tojása vs sarki kisbolt)

makroszelekció

- drámai átmenetek: haláleset, válság, migráció, házasság, vállalkozóvá válás

Mért nehéz ezt beírni? → a nyelvi átnevezés nincs párhuzamban a kapcsolatok alakulásával: attól még, hogy megutáltam, még az unokatestvéremnek nevezem

³ pl. házépítő kaláka – határeset, mert lehet társadalmi tőke és ajándék is

⁴ patrónus-kliens viszony

Ferdinand de Saussure (1857–1913): sakpartiba is bármikor be tudunk szállni, nem kell tudni az előző lépéseket; a házuk értéke minden lépéssel megváltozik (kiinduló állásuk szerint defináltak), mégsem hívják másleppőket a pozícióik alapján

- falusi társaságban jellemzően a kapcsolatok: rokoniak
- városi társaságban jellemzően a kapcsolatok: barátiak

Szeminárium:

- a társ.-i étke korlátozó hatása
- Coleman: a társ.-i étke tilbőnormái: az egyik számára előös pozitív (tőbbség), a másik számára tilbő és negatív (kisebbség/egyén)
- Bourdieu: az értelmiség újratermeli magát (rejtetten) → kulturális étke (előrebe kerül az egyetemen–szubjektív döntés / tudat alatt jobb jegyet adnak azoknak, akik ezzel a étkével tővebben rendelkeznek)
- Coleman: a társ.-i étke, mint közöség, csak melléktermékként jön létre; egyénérdeke ↔ közérdek
szervezetek más célokra való felhasználása
önkéntség: társ.-i étke vagy emberi étke / altruizmus